

Kirgizisztán

Utolsó frissítés dátuma: 2020.12.08.

Fertőzöttség állapota

Fertőzöttek száma: 75 690 Elhalálozott: 1301 Felépült: 67 873	https://www.worldometers.info/coronavirus/country/kyrgyzstan/
--	---

Járványhelyzet állapota: stabilan feszült, azonban a vírus reprodukciós mutatója alapján a fertőzöttség csökken, miután ez a mutató 1 egység alá csökkent – ezt közölte november 24-én a kirgiz Egészségügyi Minisztérium képviselője.

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

A kirgiz Kormány december 4-i határozata értelmében feloldották a külföldi állampolgárok és hontalan személyek beutazási tilalmát a Kirgiz Köztársaságba az ország három légi kikötőjébe – Manas (Biskek), Os és Isszik-Kul - menetrend szerinti járatokon érkezők számára. A belépés feltétele 3 napnál nem régebbi negatív PCR teszt felmutatása a felszállás előtt és a leszállást követően - objektív okok miatt van lehetőség a határon történő tesztelésre. Utazás előtt **feltétlenül** javasoljuk megismerkedni az országra vonatkozó utazási feltételekkel, javaslatokkal a <https://konzuliszolgalat.kormany.hu/azsia?kirgizisztan> honlapon.

A menetrend szerinti **nemzetközi légitölekedés továbbra is korlátozott**, elsősorban Oroszország, Törökország, Kazahsztán (Almati), az Egyesült Arab Emírátsok és Georgia irányába indulnak, illetve onnan érkeznek járatok. Mindenképpen célszerű tájékozódni a biskeki Manas repülőtér honlapján (www.airport.kg) az igénybe vehető járatokról és járvánnyal kapcsolatos előírásokról (*megjegyzést érdemel, hogy csak az orosz nyelvű honlap tartalmaz aktuális információkat*).

A kirgiz Kormány a gazdaság újra indítását **3 szakaszban** kívánja meghatározni: **rövidtávon**, a járvány miatti azonnali válságkezelő intézkedések meghozatala, ennek sorában az állami intézmények és vállalatok költségeinek csökkentése, a rendelkezésre álló pénzügyi eszközök átcsoportosítása, valamint külföldi és belföldi források feltárása. A **második** szakaszban az **idei évi költségvetés módosítása, válságkezelő csomag** kidolgozása az év végéig, amivel a **gazdaság talpra állítását tervezik elérni**. Ezt követi a hosszabb távú, **2-3 évre előre tekintő tervezés**.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

2020 márciusától **kiviteli korlátozást vezettek be** az alábbi termékekre érinti: búza, búzaliszt, étolaj, rizs, tészta-termékek, cukor, tyúk-tojások, jódozott konyhasó, takarmány (széna, szalma, kombi-takarmány, korpa- és magos takarmány), szalvéta és más antibakteriális termékek, fertőtlenítő-szerek.

A kirgiz Kormány december 4-i határozata a jelenlegi ismeretek szerint nem érinti a közúton történő beutazásra vonatkozó eddigi feltételeket, amelynek legfontosabb eleme egy 5 napnál

nem régebbi negatív PCR-teszt felmutatása. A szabályozás ugyanakkor mentességet biztosít a nemzetközi közúti áru fuvarozásban résztvevő gépjárművezetők, szállítványozók részére. Nagyon fontos figyelembe venni a tranzit országok a nemzetközi közúti áruszállításban dolgozó sofőrökre vonatkozó – a Konzuli szolgálat honlapján is feltüntetett – például Kazahsztánra, Üzbegisztánra, vonatkozó előírásait!

Logisztika és szállítványozás állapota

Az áru fuvarozás, ezen belül is az élelmiszerszállítás és a tranzitforgalom működik, miként a vasúti teherszállítás is. A menetrendszerű légit közlekedés visszaállítása a járvány előtti szintre megkezdődött, a charterjáratok gyakorta érkeznek és indulnak Biskekből.

Magyar-kirgiz áruszállításban közúti, légi vagy vasúti szállítványozás vehető igénybe. A légi szállítás (egy magyar érdekeltségű képvisellettől kapott tájékoztatás szerint) áru forgalom szempontjából drágának tekinthető. A közúti szállításnál kiemelt figyelmet kell fordítani a korlátozásokra, a sofőrökre vonatkozó egészségügyi előírásokra, amelyek alkalmazása nem mindig következetes, illetve a szabályok gyorsan változhatnak.

Gazdasági kilátások

A kirgiz Nemzeti Bank szeptember 30-án közzétett előrejelzése szerint 2020-ban a GDP 3.0-3,5 %-os csökkenése várható. Az üzleti-ipari aktivitás remélt felélénkülése nyomán 2021-ben ugyanakkor a nemzeti össztermék növekedése 5,5-6,0 %-os is lehet.

A kirgiz Gazdasági Minisztérium előrejelzése szerint 2021-ben a GDP 5%-al növekszik¹, 2020 első tíz hónapja alatt a GDP 456,7 milliárd som (kb. 5,3 milliárd USD) volt, ami 7,4 % csökkenést mutat az előző év azonos időszakához viszonyítva. Ebben az időszakban a mezőgazdaság 0,8 %-al nőtt, az ipar 3,6 %-al, az építőipar 11,5 %-al, a szolgáltatások volumene 7,4 %-al csökkent.

A kirgiz Nemzeti Bank értékelése szerint² 2020. első kilenc hónapjában az export 1.564,0 millió USD, az import 2.661,9 millió USD volt.

A fogyasztói árak 2019 decemberéhez viszonyítva 2,2 %-al nőttek, az átlag infláció 2020 októberében 7,2 %-al haladta meg az előző év azonos időszakában mértet.

A nemzeti valuta a szom (KGS) árfolyama folyamatosan csökken, jelenleg (2020.12.08-án) 84,79 KGS/USD, illetve 102,57 KGS/EUR.

A **magyar import** Kirgizisztánból 2020 I-IX időszakban **56,5 ezer USD** volt, a fő **import** termékek: gépek és villamossági cikkek (28,2 ezer USD), gyógyszer (22,8 ezer USD), nyersbőr (2,5 ezer USD) és állati csont (2,5 ezer USD).

A **magyar export** Kirgizisztánba 2020 I-IX időszakban **6,1 millió USD** volt.

Magyarország 3 legfőbb **export** terméke volt:

¹ <http://mineconom.gov.kg/ru/direct/3/275>

² <https://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=2007&lang=RUS>

- a gyógyszeripari termékek (4,6 millió USD),
- a műanyag áruk (1,1 millió USD)
- a kukorica vetőmag (0,3 millió dollár)³.

A magyar export szempontjából legfontosabb kirgiz szektornak a gyógyszeripari szektor tekinthető. A kirgiz gyógyszeripari piacot a jelentős gyógyszeripari kínálat és az erős konkurencia jellemzi, mivel a piacon kb. 500 gyógyszeripari vállalat terméke van jelen. *(A helyi gyártás a piac igényeinek 3%-át elégíti ki, a legnagyobb helyi gyártó a Biovit.)*

A Trademap.org (az adatok nem egyeznek meg teljesen a KSH adataival, frissebb adat nem áll rendelkezésre) szerint Kirgizisztánba az alábbi gyógyszeripari import érkezett:

(adatok millió USD)

	2019	2020 I.fév.
Kirgiz import összesen	183,9	77,2
ezen belül		
Magyarországról	5,9	2,3
Németországból	10,3	4,3
Szlovéniából	9,7	5,2
Lengyelországból	5,7	3,5
Hollandiából	5,0	1,3
Ausztriából	4,5	1,2

A COVID 19 járvány idején Kirgizisztánban hiány mutatkozott az onkológiai és az innovatív gyógyszerekből, antibiotimokból, véralvadástólókból, vírusellenes gyógyszerekből. Ugyanakkor nehézséget jelentenek a kirgiz gyógyszeripari csomagolási előírások, ami miatt a kisebb volumenű termékeket kivonják a piacról, mert nem gazdaságosak. Ezért jelenleg egy új magyar belépő részére a bejutás jelentős költségekkel járhat.

A magyar export bővítésére a közös magyar-kirgiz agráripari kooperáció nyújthatna lehetőséget. Kirgizisztán minden feltétellel rendelkezik az ökológiai tiszta termékek termesztéséhez. 2019-ben az ország negyedik legfontosabb exportterméke a szárított és friss zöldség volt 86,3 millió USD értékben, ami a teljes kirgiz export 4,4%-át adta. Az öt legjelentősebb importőr Törökország (27,6 millió USD), Oroszország (14,6 millió USD), Irán (9,6 millió USD), Kazahsztán (6,8 millió USD) és Bulgária (5,0 millió USD). Az EU-n belül szállítottak Lengyelországba, Romániába, Németországba és Szlovéniába.

A COVID-19 járvány okozta válság miatt azzal kell számolni, hogy **a kirgiz partnerek a finanszírozás biztosítását a magyar féltől fogják várni.** Egy projekt megkezdése előtt ezért célravezető tájékozódni az EXIM-nél (www.exim.hu) a **hozzáférhető finanszírozási és/vagy kockázat-megosztási megoldásokról.** A tervezett elszámolások előtt érdemes ellenőrizni a kirgiz bankokat (felsorolás, engedélyek, likvidálás alatt) a <https://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=69&lang=RUS> a kirgiz Nemzeti Bank honlapján.

A javasolható projektek: hűtőházi kapacitások létrehozása, intenzív kertművelés, vetőmagok termesztése melegházi növénytermesztéshez, haltenyésztés, mezőgazdasági gépgyártás.

³ KSH adatok

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Létrehozták a www.help.covid.kg honlapot, amely tartalmazza a támogatások felhasználásának főbb számainak, illetve a támogatások igénylésének menetét.

A kereskedelmi bankok nem számíthatnak fel hitelszerződés módosítási díjat, késedelmi vagy büntető kamatot, minimum 3 hónapos halasztást kell biztosítani késedelmes hitelfizetés esetén, az adósokat nem szükséges leminősíteni.⁴

A kirgiz Nemzeti bank 2020. március 31-től fenntartotta az 5,0 % alapkamatot a COVID-19 járvány gazdasági hatásainak ellensúlyozására⁵. Az alapkamat felülvizsgálatára 2021. január 25-én kerül sor.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

A magyar export szempontjából perspektivikus ágazatoknak tekinthetők **a COVID-19 járvánnyal összefüggő korlátozó intézkedések megszüntetését és a gazdaság megélénkülését követően:**

A **vízipar** (ivóvízellátó rendszerek működtetési tapasztalatainak átadása, rendszerek tervezése):

Kirgizisztán jelentős vízkapacitással rendelkezik. Az ország energiatermelésének kb. 90%-át a vízi energia biztosítja. Az országot 16 vízi erőmű és két hőerőmű (Biskek, Osh) látja el energiával. A kirgiz nemzeti energiaholding honlapján szerepelnek a folyamatban lévő és a tervezett fejlesztési projektek: <http://www.energo.gov.kg/content/page/74-investicionnye-proekty>. A kis vízierőművek is jelentősen javíthatják az ország energiapotenciálját (<https://www.ritmeurasia.org/news--2020-08-15--kyrgyzstan-mozhet-izbezhav-veernyh-otkljuchenij-v-malovodnyj-period-50423>).

A **mezőgazdaság, az élelmiszeripar** (közös termelő/tenyésztő bázisok létesítése és feldolgozás): Kirgizisztán mezőgazdasága 2019-ben a GDP 12,1%-át adta, 2020 folyamán – a COVID19 járvány ellenére – is növekedni tudott, a lakosság több mint 60%-a mezőgazdasági területen él. A magángazdaságok és lakosság kiskerti termesztése állítja elő a mezőgazdasági termékek több mint 90%-át. A mezőgazdaság termelésének 50,1%-a a növénytermesztésből, 47,3%-a az állattenyésztésből származik, a fennmaradó 2,6%-on az erdőgazdaság, a halászat és a kapcsolódó szolgáltatások osztoznak. A növénytermesztésben jellemző a búza, a rozs, a burgonya, zöldségek és gyümölcsök, takarmány- és technikai növények (gyapot, dohány, cukorrépa) termesztése. Az állattenyésztésben jellemző a szarvasmarha, a birka és a kecske, a ló és a baromfi tenyésztése. Az termelékenység alacsony az alacsony minőségű genetikai állomány, a modern technológiák hiánya, az alacsony állategészségügyi ellátás miatt.

Az **egészséggazdaság** (orvosi műszerek gyártása): A Trademap.org szerint az ország 2019-ben 39,1 millió USD, 2020 I. félévében 13,1 millió USD értékben importált orvostechnológiát⁶, ezen kívül a segélyekből is szerzett be orvosi műszereket. (Az utóbbi tendencia a COVID-19

⁴ <http://mineconom.gov.kg/froala/uploads/file/5e6e277bea1f977fd4bed0f439b0edf02b3d6438.pdf>

⁵ www.nbkr.kg

⁶ Trademap.org 9018, 9019, 9021, 9022, 9027, 9030 kódok.

járvány miatt nőtt.) Az ország az Eurázsiai Gazdasági Unió tagja, így a területén előállított (összeszerelt) termékek kedvezőbb formában forgalmazhatók Oroszországban, Kazahsztánban, Belaruszban és Örményországban, mintha azokat közvetlenül exportálnánk Magyarországról. A COVID-19 járványt követő gazdaságélénkítő programoknak fontos eleme lesz az importkiváltás. A Közép-Ázsiában magyar technológiát kínáló vállalatok képviselőivel történt konzultációk során megállapítható, hogy a kirgiz orvostechnológiai piac kis méretű, ezért elsősorban kisebb eszközök exportja, illetve távlatban helyi összeszerelése tekinthető kivitelezhetőnek, figyelemmel az engedélyeztetési előírásokra is.

Az **állami tenderekről** a www.zakupki.gov.kg honlapon lehet tájékozódni. **Más tenderek** esetében érmes figyelemmel kísérni a www.procurement.kg, a www.globaltenders.com, illetve az országban működő nagyobb szervezetek honlapjait. Figyelembe kell venni azt, hogy a helyi partnerek nélkül a tendereken nehéz sikeresen szerepelni. Kirgiz cégeket ellenőrizni lehet, illetve tenderekről tájékozódni lehet még a www.osoo.kg honlapon is.